

Socialförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2022-10-24
SN/2022:46

Rapportering av icke verkställda gynnande beslut enligt socialtjänstlagen (SoL), 3:a kvartalet 2022

Förslag till beslut

Socialnämnden tar del av informationen och överlämnar rapporten till kommunfullmäktige och Solna stads revisorer för kännedom.

Sammanfattning

Kommunen har enligt socialtjänstlagen (SoL) skyldighet att till Inspektionen för vård och omsorg, kommunfullmäktige och kommunens revisorer rapportera alla gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § SoL som inte verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut.

Stabsenheten har gjort en förfrågan till övriga enheter kring ej verkställda beslut för tredje kvartalet 2022. Socialnämnden har inga ej verkställda beslut att rapportera till IVO och inte heller några tidigare ej verkställda beslut att återrapportera.

Ann-Charlotte Fager
Socialchef

Elin Nordström
Administrativ controller

Beslutet expedieras till:

Kommunstyrelsen
Solna stads revisorer

Socialförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2022-10-18
SN/2022:67

Öppna jämförelser 2022

Förslag till beslut

Socialnämnden tar del av redovisningen.

Sammanfattning

Öppna jämförelser är ett verktyg för att analysera, följa och utveckla socialtjänstens verksamheter på lokal, regional och nationell nivå. Indikatorerna i öppna jämförelser baseras på aktuell forskning, beprövad erfarenhet och lagstiftning och utgår från ett brukarperspektiv. De sex kvalitetsområden som tagits fram är kunskapsbaserad verksamhet, självbestämmande och integritet, helhetssyn och samordning, trygghet och säkerhet, tillgänglighet samt effektivitet.

Solna stad har ett generellt gott resultat inom samtliga områden och flera av de indikatorer som visade rött vid förra årets jämförelser har utvecklats under året. Det går dock inte att jämföra helt mellan åren då vissa frågor tillkommit och flera frågor har utgått i år. Förvaltningen bedömer att de indikatorer som visar rött antingen tillhandahålls under andra former eller att en avvägning gjorts och att behovet inte finns i Solna. Enheterna kommer dock titta närmare på årets resultat och se över potentiella utvecklingsområden

Handlingar

- Tjänsteskrivelse daterad 2022-10-18
- Bilaga 1. Social barn- och ungdomsvård
- Bilaga 2. Våld i nära relation
- Bilaga 3. Ekonomiskt bistånd
- Bilaga 4. Stöd till personer med psykisk funktionsnedsättning
- Bilaga 5. Missbruks- och beroendevård

Ann-Charlotte Fager
Socialchef

Leena Lind
Kvalitetscontroller

Beslutet expedieras till:

Öppna jämförelser

Öppna jämförelser är ett verktyg för att analysera, följa och utveckla socialtjänstens verksamheter på lokal, regional och nationell nivå. Socialstyrelsen tar fram indikatorer som belyser olika kvalitetsaspekter inom socialtjänsten. Indikatorerna grundas i tillgänglig kunskap, de ska ange en önskvärd riktning och bidra till verksamhetsförbättring. Syftet är att främja en jämlik socialtjänst med god kvalitet som kommer brukaren till gagn, att den enskilde får rätt insats utifrån dennes behov.

Resultatet redovisas i *bilaga 1-5*. Som jämförelse redovisas resultaten för riket och för länet.

Social barn- och ungdomsvård (bilaga 1)

Området består av totalt 35 indikatorer varav 10 indikatorer är röda.

Barn- och ungdomsenheten använder inte FREDA-kortfrågor i stället har mottagningsgruppen på barn- och ungdomsenheten ett tätt samarbete med relationsvårdshandläggarna i alla ärenden där relationsvård förekommer. Familjer där det förekommer våld erbjuds föräldrautbildning Tryggare barn som ska förbättra relationen mellan föräldrar och barn. Enheten har inte sammanställt resultat från biståndsbeslutade insatser gällande dygnsvård däremot när det gäller intern och extern öppenvård, dock inte uppdelat på kön. Resultatet har använts till verksamhetsutveckling. Enheten använder sedan flera år tillbaka Signs of Safety som bedömningsmetod gällande föräldraförmåga.

Våld i nära relation (bilaga 2)

Området består av totalt 30 indikatorer varav 6 är röda.

Relationsvårdsteamet har en väl fungerande samverkan med akutmottagning och ungdomsmottagning därför finns inte behov av överenskommelse om samverkan. Stödsamtal till våldsutövare erbjuds endast med biståndsbeslut, detta för att kunna följa upp insatsen och göra en bedömning om biståndet har varit verksamt. FREDA-kortfrågor används inte på barn- och ungdomsenheten då enheten samverkar med relationsvårdsteamet i alla ärenden där våld förekommer.

Ekonomiskt bistånd (bilaga 3)

Området består av 23 indikatorer varav 2 är röda och 3 är gula (2 med vissa och 1 delvis).

Ekonomienheten använder sig inte av bedömningsmetod FIA utan enheten använder sig av instrument X som är ett standardiserat frågeformulär och en strukturerad process för framför allt nybesök inom ekonomiskt bistånd. Förvaltningen har överenskommelse om samverkan på övergripande nivå och i enskilda ärenden med bostadsbolagen Signalisten, Diligentia och Rikshem. Genomförandeplanen finns i alla ärenden och följs upp vart tredje månad, dock inte alltid undertecknad av brukaren. Enheten har aktuell rutin för att förhindra avhysning av barnfamiljer med hyresskuld och söker aktivt upp alla barnfamiljer med hyresskuld, men följer inte upp om hyresskulden är reglerat när familjen inte är aktuell för ekonomiskt bistånd.

Stöd till personer med psykisk funktionsnedsättning (bilaga 4)

Området består av 19 indikatorer varav 3 är röda och 1 är gul (med vissa).

Förvaltningen använder sig inte av insatsen Case management i form av integrerade team, i stället använder enheter SIP (samordnad individuell plan) i alla ärenden där det behövs samordning mellan kommun och region. Förvaltningen erbjuder inte Bostad först utan arbetar aktivt utifrån Socialnämndens strategisk plan för att motverka utestängning från bostadsmarknaden. Brukarorganisation har inte varit med och påverkat överenskommelsen med regionen.

Missbruks- och beroendevård (bilaga 5)

Området består av 18 indikatorer varav 5 är röda.

Förvaltningen ser inget behov av att erbjuda individuell Case management-Strengths model. Förvaltningen erbjuder inte något av stödprogrammen för anhöriga som Socialstyrelsen nämner utan erbjuder anhörigstöd/program med ACT inriktning till närstående till personer med missbruks- och beroendeproblematik. ACT står för Acceptance and Commitment Therapy och är en beteendeterapeutisk modell som syftar till att hjälpa människor hitta ett förhållningsätt till tankar och känslor.

Sammanfattning av resultatet

Solna stad har generellt ett gott resultat inom samtliga områden och flera av de indikatorer som visade rött vid förra årets jämförelser har utvecklats under året. Det går dock inte att jämföra helt mellan åren då vissa frågor tillkommit och flera frågor har utgått i år. Förvaltningen bedömer att de indikatorer som visar rött antingen tillhandahålls under andra former eller att en bedömning gjorts att behovet inte finns i Solna. Enheterna kommer dock titta närmare på årets resultat och se över potentiella utvecklingsområden.

Indikator	Solna	Länet	Riket	Kommentar
Aktuell överenskommelse om samverkan med primärvård	NEJ	49	49	Barn- och ungdomsenheten har en väl fungerande samverkan med primärvården, något behov av en överenskommelse finns ej
Aktuell överenskommelse om samverkan med tandvård	NEJ	30	34	En samverkansrutin för placerade barn finns via Storsthlm, något ytterligare behov finns ej.
Aktuell överenskommelse om samverkan med mödravård	JA	43	48	
Aktuell överenskommelse om samverkan med barnhälsovård	JA	57	54	
Aktuell överenskommelse om samverkan med barn- och ungdomspsykiatri	JA	78	55	
Aktuell överenskommelse om samverkan med barn- och ungdomsmedicin	JA	70	45	
Aktuell överenskommelse om samverkan med barn- och ungdomshabillering	JA	73	48	
Aktuell överenskommelse om samverkan med förskola	JA	73	62	
Aktuell överenskommelse om samverkan med skola	JA	78	66	
Aktuell överenskommelse om samverkan med polisen	JA	73	53	
Handläggare med socionomutbildning och minst ett års erfarenhet av barnutredningar %	92,7	87,5	83,3	
Handläggare med socionomutbildning och minst tre års erfarenhet av barnutredningar %	78,0	74,7	71,1	
Handläggare med socionomutbildning och mer än fem års erfarenhet av barnutredningar %	46,3	46,3	48,4	
Handläggare har fått fortbildning om våld i nära relationer det senaste året	JA	81	88	
Handläggare har fått vidareutbildning om våld i nära relationer det senaste året	NEJ	19	24	Handläggare har fått grund- och fortutbildning
Aktuell rutin vid indikation på att en vuxen utsatts för våld	JA	71	61	
Samlad plan för familjehemmens kompetensutveckling	JA	65	50	
Erbjuder grundutbildningen "Ett hem att växa i"	JA	86	86	
Använder det senaste året BRA-fam för att hämta information om familjer som vill bli familjehem	JA	84	88	
Erbjuder minst en manualbaserad insats - föräldrastöd i grupp	JA	81	56	
Erbjuder minst en manualbaserad insats - psykosocial behandling	JA	67	46	
Erbjuder minst en manualbaserad insats - stödgruppsverksamhet	JA	97	78	

Använder minst en bedömningsmetod - utagerande beteende	JA	62	25	
Använder minst en bedömningsmetod - missbruk	JA	73	79	
Använder minst en bedömningsmetod - föräldraförmåga	NEJ	8	13	Barn- och ungdomsenheten använder inte något av de bedömningsmetoder som Socialstyrelsen nämner utan använder Signs of Safety
Använder FREDA-kortfrågor för att upptäcka våldsutsatthet hos enskilda vuxna	NEJ	56	72	Barn- och ungdomsenheten använder sig av Signs of Safety och samverkar med relationsvårdsteamet som använder metoden i ärenden med våld.
Använt resultat från systematisk uppföljning till verksamhetsutveckling inom öppenvård	JA	34	17	
Använt resultat från systematisk uppföljning till verksamhetsutveckling inom dygnsvård	NEJ	14	9	
Genomfört systematisk uppföljning med ett könsperspektiv inom öppenvård	NEJ	31	13	Förvaltningen har gjort en uppföljning men inte uppdelat på kön.
Genomfört systematisk uppföljning med ett könsperspektiv inom dygnsvård	NEJ	17	9	
Använt resultat från systematisk uppföljning med ett könsperspektiv till verksamhetsutveckling inom öppenvård	NEJ	23	10	Förvaltningen har gjort en uppföljning men inte uppdelat på kön
Använt resultat från systematisk uppföljning med ett könsperspektiv till verksamhetsutveckling inom dygnsvård	NEJ	11	6	
Information till placerade barn om barnets rättigheter och kontaktuppgifter till ansvariga	JA	38	52	
Andelen barn i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd	0,1	1,3	2,4	
Andel konsult-handläggare (årsarbetare) inom social barn- och ungdomsvård 1 februari 2019	0	5,4	4,0	

Bilaga 2, Våld i nära relation

Indikator	Solna	Länet	Riket	Kommentar
Aktuell överenskommelse om samverkan med primärvård	JA	11	13	
Aktuell överenskommelse om samverkan med vuxenpsykiatri	JA	22	15	
Aktuell överenskommelse om samverkan med akutmottagningar	NEJ	8	11	Relationsvåldsteamet har en väl fungerande samverkan med akutmottagning när behov uppstår, något behov av en överenskommelse finns ej
Aktuell överenskommelse om samverkan med ungdomsmottagningar	NEJ	14	17	Relationsvåldsteamet har en väl fungerande samverkan med ungdomsmottagningen, något behov av en överenskommelse finns ej
Aktuell överenskommelse om samverkan med polisen	JA	31	21	
Aktuell överenskommelse om samverkan med kvinnojourer	JA	36	26	
Genomfört fortbildning om våld i nära relationer under det senaste året riktad till handläggare som utreder barn som har utsatts för eller bevittnat våld av närstående	JA	81	88	
Genomfört vidareutbildning på högskolenivå om våld i nära relationer under det senaste året riktad till handläggare som utreder barn som har utsatts för eller bevittnat våld av närstående	NEJ	19	24	Handläggare har fått fortutbildning
Genomfört fortbildning om våld i nära relationer under det senaste året riktad till handläggare som utreder vuxna som har utsatts för våld av närstående	JA	89	93	
Genomfört vidareutbildning på högskolenivå om våld i nära relationer under det senaste året riktad till handläggare som utreder vuxna som har utsatts för våld av närstående	JA	53	36	
Aktuell rutin vid indikation på att en vuxen utsatts för våld av närstående - Ekonomiskt bistånd	JA	76	63	
Aktuell rutin vid indikation på att en vuxen utsatts för våld av närstående - Missbruks- och beroendevården	JA	76	63	
Aktuell rutin vid indikation på att en vuxen utsatts för våld av närstående - Socialpsykiatri	JA	74	51	
Aktuell rutin vid indikation på att en vuxen utsatts för våld av närstående - Barn och unga	JA	71	61	
Aktuell rutin vid indikation på att en vuxen utsatts för våld av närstående - LSS-barn	JA	76	45	

Bilaga 2, Våld i nära relation

Aktuell rutin vid indikation på att en vuxen utsatts för våld av närstående - LSS-vuxen	JA	74	44	
Aktuell rutin vid indikation på att en vuxen utsatts för våld av närstående - Äldreomsorg	JA	79	44	
Aktuell rutin vid indikation på att en vuxen utsatts för våld av närstående - Våld i nära relationer-vuxen	JA	79	68	
Erbjuder stödsamtal med biståndsbeslut till kvinnor som utövat våld mot närstående	JA	83	80	
Erbjuder stödsamtal utan biståndsbeslut till kvinnor som utövat våld mot närstående	NEJ	72	65	Förvaltningen erbjuder enbart stödsamtal med biståndsbeslut, så att insatsen kan följas upp.
Erbjuder stödsamtal med biståndsbeslut till män som utövat våld mot närstående	JA	78	79	
Erbjuder stödsamtal utan biståndsbeslut till män som utövat våld mot närstående	NEJ	75	66	Förvaltningen erbjuder enbart stödsamtal med biståndsbeslut, så att insatsen kan följas upp.
Aktuell rutin för att säkra skolgång för barn i skyddat boende	JA	36	28	
Använder standardiserade bedömningsmetoden FREDA - kortfrågor för att upptäcka vålds-utsatthet hos enskilda vuxna - Ekonomiskt bistånd	JA	82	79	
Använder standardiserade bedömningsmetoden FREDA - kortfrågor för att upptäcka våldsutsatthet hos enskilda vuxna - Missbruks- och beroendevård	JA	82	82	
Använder standardiserade bedömningsmetoden FREDA - kortfrågor för att upptäcka våldsutsatthet hos enskilda vuxna - Socialpsykiatri	JA	82	55	
Använder standardiserade bedömningsmetoden FREDA - kortfrågor för att upptäcka våldsutsatthet hos enskilda vuxna - Barn och unga	NEJ	56	72	Barn- och ungdomsenheten använder sig av Signs of Safety och samverkar med relationsvårdsteamet som använder metoden i ärenden med våld.
Använt resultat från systematisk uppföljning till verksamhetsutveckling	JA	36	14	
Genomfört systematisk uppföljning uppdelat på kön	JA	44	16	
Använt resultat från systematisk uppföljning uppdelat på kön till verksamhetsutveckling	JA	28	9	

Bilaga 3, Ekonomiskt bistånd

Indikator	Solna	Länet	Riket	Kommentar
Genomsnittlig väntetid till nybesök är max 14 dagar	JA (4-7 DAGAR)	84	93	
Erbjuder minst en kommunal arbets-marknadsinsats inom en månad till alla personer 18-24 år	JA	54	32	
Erbjuder minst en kommunal arbets-marknadsinsats till alla personer över 24 år	JA	43	27	
Erbjuder enklade hushållsekonomisk rådgivning	JA	57	75	
Aktuell överenskommelse om samverkan med Arbetsförmedlingen	JA	38	37	
Aktuell överenskommelse om samverkan med bostadsföretag/hyres-vårdare på övergripande nivå	JA MED VISSA	41	34	Överenskommelse finns med Signalisten, Diligentia och Rikshem.
Aktuell överenskommelse om samverkan med bostadsföretag/hyres-vårdare i enskilda ärenden	JA MED VISSA	38	38	Överenskommelse finns med Signalisten, Diligentia och Rikshem.
Aktuell rutin vid indikation på att en vuxen utsatts för våld - ekonomiskt bistånd	JA	76	63	
Strukturerad utredningsmall som inkluderar barns situation används i alla utredningar	JA	81	73	
Använder standardiserade bedömningsmetoden FIA	NEJ	35	17	Ekonomi- och arbetsmarknadsenheten använder istället Instrument X
Använder standardiserade bedömningsmetoden FREDA-kortfrågor för att upptäcka våldsutsatthet hos enskilda vuxna	JA	82	79	
Använt resultat från systematisk uppföljning för verksamhetsutveckling	JA	28	23	
Genomfört systematisk uppföljning uppdelat på kön	JA	31	19	
Använt resultat från systematisk uppföljning uppdelat på kön till verksamhetsutveckling	JA	25	14	
Upprättat en plan mot självförsörjning med den enskilde inom tre månader för alla	JA	32	40	
Planen har undertecknats av den enskilde för alla	DELVIS	14	15	Plan finns upprättad i alla ärenden och följs upp var 3:e månad, dock är den inte alltid undertecknad

Bilaga 3, Ekonomiskt bistånd

Planen har följts upp minst var tredje månad för alla	JA	14	21	
Individuella möten för utredning och planering	JA	22	17	
Aktuell rutin för att förhindra avhysning av barnfamiljer med hyresskuld	NEJ	46	27	Rutin finns dock följer man inte upp om hyresskulden har reglerats när familjen inte aktuell för ekonomiskt bistånd
Uppsökande verksamhet för akut hemlösa	JA	50	22	
Uppsökande verksamhet för de som riskerar att förlora sitt boende	JA	74	56	
Alla handläggare får kontinuerlig information om nya rättsfall	JA	73	73	
Andel handläggare inom ekonomiskt bistånd som har socionomexamen	100.0	72,4	73,7	

Bilaga 4, Stöd till personer med psykisk funktionsnedsättning

1

Indikator	Solna	Länet	Riket	Kommentar
Erbjuder någon form av öppen verksamhet	JA	78	63	
Uppsökande verksamhet för personer med psykisk funktionsnedsättning	JA	47	25	
Uppsökande verksamhet för akut hemlösa	JA	50	21	
Uppsökande verksamhet för de som riskerar att förlora sitt boende	JA	74	56	
Aktuell överenskommelse om samverkan med bostadsföretag/hyres-värdar i enskilda ärenden	JA MED VISSA	38	37	Överenskommelse finns med Signalisten, Diligentia och Rikshem.
Aktuell rutin vid indikation på att en vuxen utsatts för våld - Socialpsykiatri	JA	74	51	
Använt IBIC (Individens behov i centrum) vid alla utredningar - Socialpsykiatri	JA	46	53	
Använt IBIC (Individens behov i centrum) vid alla uppföljningar - Socialpsykiatri	JA	32	38	
Erbjuder social färdighetsträning - Ett självständigt liv (ESL)	JA	49	38	
Erbjuder IPS - Supported employment	JA	59	33	
Erbjuder Case Management i form av Integrerade team	NEJ	29	28	Förvaltningen erbjuder samlad individuell plan (SIP) när behov av samordning finns.
Erbjuder Bostad först	NEJ	62	19	Solna stad erbjuder inte Bostad först, utan arbetar aktivt utifrån Socialnämndens "strategisk plan för att motverka utestängning från bostadsmarknaden."
Använder standardiserade bedömningsmetoden FREDA-kortfrågor för att upptäcka våldsutsatthet hos enskilda vuxna, Socialpsykiatri	JA	82	56	
Använt resultat från systematisk uppföljning till verksamhetsutveckling	JA	25	5	
Genomfört systematisk uppföljning uppdelat på kön	JA	23	4	
Använt resultat från systematisk uppföljning uppdelat på kön till verksamhetsutveckling	JA	17	3	
Personligt ombud (PO)	JA	95	82	

Bilaga 4, Stöd till personer med psykisk funktionsnedsättning

Brucarorganisation har påverkat överenskommelsen med landsting/region	NEJ	11	28	
Andel handläggare inom området stöd till personer med psykisk funktionsnedsättning som har socionom-examen	100.0	87,9	84,1	

Bilaga 5. Missbruks- och beroendevård

Indikator	Solna	Länet	Riket	Kommentar
Aktuell rutin vid indikation på att en vuxen utsatts för våld - för handläggare inom missbruk	JA	76	63	
Erbjuder IPS-supported employment	JA	24	20	
Erbjuder Case Management i form av Integrerade team	NEJ	29	29	Förvaltningen erbjuder samlad individuell plan (SIP) när behov av samordning finns.
Erbjuder Individuell Case management - Strengths model	NEJ	43	21	Behov finns inte
Erbjuder minst en manualbaserad insats	JA	97	96	
Erbjuder minst ett stödprogram för närstående	NEJ	84	64	Förvaltningen erbjuder inte något av stödprogrammen som Socialstyrelsen nämner utan erbjuder ACT
Erbjuder bostad först	NEJ	62	20	Solna stad erbjuder inte Bostad först, utan arbetar aktivt utifrån Socialnämndens "strategisk plan för att motverka utestängning från bostadsmarknaden."
Uppföljning utifrån standardiserad bedömningsmetod	JA	47	24	
Använder standardiserade bedömnings-metoden FREDÅ-kortfrågor för att upptäcka vålds-utsatthet hos enskilda vuxna - inom Missbruk	JA	82	82	
Använt resultat från systematisk uppföljning till verksamhetsutveckling - de som bor med barn	JA	10	5	
Använt resultat från systematisk uppföljning till verksamhetsutveckling - unga vuxna	JA	13	6	
Använt resultat från systematisk uppföljning till verksamhetsutveckling - de som har kontakt med beroendevård/psykiatri	JA	9	4	
Genomfört systematisk uppföljning uppdelat på kön	JA	30	14	
Använt resultat från systematisk uppföljning uppdelat på kön till verksamhetsutveckling	JA	24	10	
Aktuell rutin - erbjuda enskilda att ta med stödperson på möten	JA	19	14	
Brukarorganisation har påverkat överenskommelsen med landsting/region	NEJ	19	23	

Tid till första besök	Inom 4-7 dagar			
Andel handläggare inom Missbruks- och beroendevården som har socionomexamen	100,0	91,9	82,4	

Socialförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2022-09-02
SN/2022:66

Uppföljning av projekt digitalt boendestöd

Förslag till beslut

Socialnämnden tar del av uppföljningen.

Sammanfattning

Socialnämnden gav 2018-10-16 förvaltningen uppdrag att årligen presentera plan för uppföljningar och undersökningar. Genom att möjliggöra för fler kvalitativa undersökningar utifrån brukarens synpunkter på verksamhet samt nöjdhet med insatser där brukarperspektiv, delaktighet och nöjdhet är i fokus skapas bättre förutsättningar för kvalitets- och verksamhetsutveckling. Genomförda uppföljningar redovisas sedan löpande till nämnden. Uppföljningen av projektet digitalt boendestöd är en del av 2022 års uppföljningsplan och genomfördes mellan mars 2021 och mars 2022.

Under pågående pandemi har socialförvaltningens vuxenhet utfört fler stödinsatser digitalt jämfört med tidigare och ville därför ta ytterligare steg mot utökad digitalisering. Projektet genomfördes i stödpedagogteamet som utför boendestöd. Syftet var inledningsvis att en projektgrupp skulle utveckla och utföra boendestödet digitalt, samt mäta effekterna av digitala möten. Under projekttiden utvidgades fokuset till att även undersöka och vidga klienternas självständighet i den digitala världen. Projektgruppen har gett individuellt stöd till brukarna i användandet av digitala verktyg utifrån deras önskemål samt gett digital kompetensutveckling till medarbetare. Brukarna har genom projektet uppnått en förbättrad digital kunskap samt fått en positiv ökning av upplevelse av delaktighet, självständighet och trygghet i den digitala världen. Medarbetarnas upplevelse av projektet har varit positiv och bidragit till en större digital kompetens och bekvämlighet i användningen av digitala verktyg. Projektet avslutas och att använda digitalt boendestöd ingår nu som en del av ordinarie verksamhet.

Ann-Charlotte Fager
Socialchef

Leena Lind
Kvalitetscontroller

Metod

Inventering gjordes kontinuerligt hos brukare som var aktuella i stödpedagogteamet under projektets gång. Inventeringen bestod av att kartlägga om och vilken typ av utrustning som fanns samt självskattad kunskapsnivå. De 24 brukare som sedan valde att vara med i projektet besvarade en start- och slutenkät som mätte kunskapsnivå och upplevelse av trygghet, självständighet och delaktighet inom den digitala världen. Stödpedagogerna intervjuades vid start och slut samt besvarade en enkät i mitten av projektiden.

Resultat

De allra flesta brukare hade tillgång till ett digitalt verktyg som surfplatta, dator eller smartphone. Åtta av 117 brukare hade ingen smartphone men tre av dem hade andra digitala lösningar. Endast fem personer, 4,3 %, hade ett digitalt utanförskap, dvs ingen tillgång till teknisk utrustning. Skattningen av vana hos 115 brukare, två personer bortfall, visade på att mobil var det verktyg som flest var vana vid och surfplatta minst vana vid.

Vana	Mobil	Dator	Surfplatta
Ingen	7	15	46
Lite	11	28	20
Någorlunda	33	28	22
Mycket	64	44	27
Totalt antal	115	115	115

Deltagarna i projektet var 24 personer där 25 % var mellan 18–34 år, 33,3% mellan 35–49 år och 41,7 % var 50–65 år. 79,2 % var kvinnor och 16,7 % män, en person hade annan könsidentifikation. De yngre i projektet hade mindre behov av kunskapsökning och kortare deltagande. Jämförelse mellan start och slut för den självskattade kunskapsnivån visar att det fanns områden som visade ökning: videosamtal, använda appar för stöd i vardagen, söka och ta del av information samt reseplanerare. Mätning av upplevelsen av självständighet, delaktighet och trygghet kopplat till den digitala världen vid start och avslut visade förbättring. Mätningarna är beräknade på medelvärde och deltagarna fick göra en skattning från 1 till 7.

Kunskapsnivå	Start	Avslut
E post	5,35	5,65
Videosamtal	4,05	4,6
Chat	4,7	4,65
SMS	6,6	6,4
Sociala medier	4,8	4,85
BankID och mobilt BankID	5,9	6,05
Internetbank	5,35	5,5
Kivra	4,15	4
Reseplanerare	4,9	5,5
Söka/ta del av info	5	5,5
Använda appar för stöd i vardagen	4	4,9
E handel, matköp och biljetter	4,6	4,5

Upplevelsemätning	Start	Avslut
Självständighet	4,42	6,1
Delaktighet	4,17	5,6
Trygghet	4,5	5,85

Mätning vid projektets slut visade att mobiltelefon var det digitala verktyg som brukarna hade mest vana att använda.

Vana	Mobil	Dator	Surfplatta
Ingen		5	
Lite		15	30
Någorlunda	35	50	15
Mycket	65	30	30
Totalt %	100	100	100

Deltagarnas upplevelse av projektets betydelse för dem uppgavs i fritextsvar.

Har fått rekommendationer på appar som kan underlätta vardagen, fått tips och tricks på småsaker som kan underlätta specifika aktiviteter till exempel huskurer för städning av svåra fläckar och har generellt fått motivation att hålla mig aktiv

Det har inte påverkat mig.

Det har varit det perfekta stödet för mig i en extremt svår tid. Att jag kunde ha kontakt med någon digitalt istället för live när jag knappt orkat upp ur sängen har varit guld värt.

Bra appar som hjälper i vardagen. Noteringar och kalender har hjälpt mig.

Ja, jag har lärt mig några bra appar i mobilen och lite om digitala möten.

Har utvecklats och lärt mig på olika digitala verktyg, smartphone, dator, iPad

Definitivt bättre. Avklarar mycket administrativt genom mina digitala möten. Har haft flera möten och specifika möten inplanerat i slutet av månaden där vi har gått igenom ekonomin, betalat räkningar och återkopplat till myndigheter osv. Lärt mig väldigt mycket mer om hur jag ska använda Kivra, A-kassan, samt fått betydligt bättre koll på min mobilkalender.

Lite mer energiriktning

Känner mig mer bekväm med min mobil.

Jag tycker det var det är det bästa som kunde bli. Fått helt andra förutsättningar att hantera min telefon. Söker mig fram och vågar mera. Har börjat lyssna på poddradio till natten som hjälper mig att koppla av till sömns

Det har hjälpt mig hålla koll på min ekonomi

Det har varit väldigt värdefullt att ha någon att fråga om mobil- och datortjänster. Känner mig säkrare på Officepaketet.

<i>Jag har lärt mig nya viktiga saker om min dator och telefon</i>
<i>Fått mer lust till att använda det digitala. Ökad kunskap och att jag känner mig mer säker digitalt.</i>
<i>Det har hjälpt mig att besvara frågor jag haft och har. Frågor som jag inte vetat vem jag ska fråga! Vi har jobbat med att jag ska lärt mig att skanna och andra moment som kan vara lättare</i>
<i>Perfekt stöd även när jag inte känner mig redo att fysiskt ses. Lättare att få gjort det jag vill, med ökat självförtroende som följd.</i>

Enkätmätningen som gjordes i stödpedagogteamet i mitten av projektiden visade bland annat att åtta av tio stödpedagoger använde digitala verktyg mer än innan projektet. Samtliga stödpedagoger svarade att de såg verksamhetsvinster med projektet. Verksamhetsvinsterna var bland annat ökad flexibilitet, färre avbokningar och frigjord tid. Regelbundet användande av Teamsmöten med brukarna hade inte ökat som förväntat. Sex av tio använde Teams några gånger i månaden eller mer ofta, två personer använde aldrig Teams och två personer en gång i månaden eller mer sällan.

Samtliga stödpedagoger har intervjuats enskilt, vid projektstart var det tolv personer och vid slutet åtta. På grund av personalomsättning/förändringar skiljer antalet sig åt. De flesta stödpedagoger hade en god digital kunskap vid start. Flera hade kommit i gång med Teamsmöten tidigt på grund av pandemin och hade redan haft digitala uppföljningsmöten med brukare och handläggare. Upplevelsen av verksamhetsvinster förstärktes vid intervjuerna som gjordes i slutet av projektet. Många stödpedagoger trodde vid start att digitala möten skulle innebära färre avbokningar och medföra verksamhetsvinster i form av tid och större flexibilitet, vilket resultatet också påvisat. När det finns andra alternativ till fysiska träffar är det lättare att motivera brukare till att träffas ändå. Det kan vara enklare att träffa sin stödpedagog digitalt än att denne kommer till ens hem vid dåligt mående. Flera stödpedagoger uttryckte vid startintervjun att digitalt boendestöd kan ge klienterna ökad självständighet och delaktighet, något som också upprepas vid slutintervjun. Ett fåtal stödpedagoger använde Teamsmöten mer regelbundet vid delanalysen men det hade inte ökat vid slutintervjun som var i februari-mars-22. Det kan bero på att Sverige öppnades upp under hösten 2021 och att fler klienter då ville ses fysiskt igen. När situationen sedan blev mer normal är det mer naturligt att erbjuda och använda Teams som ett komplement till fysiska träffar vilket flera stödpedagoger också såg som sannolikt. Några uppger att de kan se nya användningsområden för digitala träffar, vid exempelvis utfasning av boendestöd för brukare som är på väg att avslutas samt att det underlättar vid semester- och vikarieplanering.

Stödpedagogerna har även fått kompetensutveckling för att möta klienternas behov av digitalt stöd i form av workshops i teams samt appar, manualer och tips på appar/hemsidor. Projektet har även innefattat omvärldsbevakning samt nätverkande. Omvärldsbevakningen har bestått av att ta reda på hur andra kommuners boendestöd har använt digitala lösningar samt hur digitala tjänster erbjuds i olika kommuner.

Sammanfattning av projektets resultat

Vuxenheten behöver fortsätta arbeta för att brukarna ska kunna bli mer självgående och kompetenta inom det digitala området för att bättre klara av de krav som finns på samhället. De ökningarna som uppnåtts inom kunskap och upplevelse av självständighet, delaktighet och trygghet inom den digitala världen visar på högre grad av digital inkludering för deltagarna i projektet. Ökad digital inkludering och tillgänglighet i form av digitala tjänster för att bättre kunna möta upp medborgarnas behov är aktuell för många kommuner och ett rekommenderat utvecklingsområde. De verksamhetsvinster som identifierats i stödpedagogteamet innebär att insatserna blir kortare och mer effektiva samt minskar behoven av boendestödsinsats generellt. Fler brukare kan nå sina mål om självständighet på kortare tid. Brukarnas behov av stöd kan tillgodoses genom digitala lösningar eller som ett komplement till fysiska träffar och bättre möta deras behov.

Socialförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2022-09-05
SN/2022:68

Uppföljning av projekt Häng med oss ut

Förslag till beslut

Socialnämnden tar del av uppföljningen.

Sammanfattning

Socialnämnden gav 2018-10-16 förvaltningen uppdrag att årligen presentera plan för uppföljningar och undersökningar. Genom att möjliggöra för fler kvalitativa undersökningar utifrån brukarens synpunkter på verksamhet samt nöjdhet med insatser där brukarperspektiv, delaktighet och nöjdhet är i fokus skapas bättre förutsättningar för kvalitets- och verksamhetsutveckling. Genomförda uppföljningar redovisas sedan löpande till nämnden. Uppföljningen av projektet Häng med oss ut är en del av 2022 års uppföljningsplan.

I södra Sverige har liknande projekt pågått sedan 2016 tillsammans Friluftsförbundet. Projektet visade på goda resultat och har spritt sig till flera orter i Sverige. Vuxenheten startade projektet Häng med oss ut i oktober 2020 tillsammans med Friluftsförbundet och beräknas pågå till och med december 2022. Under projektets gång har deltagarna tillsammans med medarbetare både från förvaltningen och ledare från Friluftsförbundet prövat olika friluftaktiviteter som göra upp eld, kanotpaddling, orienteringskunskap, plocka bär och svamp i Solnas naturområden eller närliggande orter. Man har också besökt platser som förutom naturen erbjuder historisk eller kulturellt inslag. Genom friluftaktiviteterna har deltagarna fått ökat social gemenskap, återhämtning och förbättrad psykisk hälsa. Efter avslutat termin har deltagarna kunnat ta steget vidare till Friluftsförbundets ordinarie verksamhet. Häng med oss ut ska efter avslutat projekttid implementeras i Östervägens aktivitetshus ordinarie verksamhet.

Handlingar

- Tjänsteskrivelse daterad 2022-09-05

Ann-Charlotte Fager
Socialchef

Leena Lind
Kvalitetscontroller

Resultat

I mars 2021 svarade åtta deltagare i på en startenkät under uppstarten av projektet. Fem personer, brukade vara ute i naturen, havet och/eller skogen och tre personer hade ingen tidigare erfarenhet samt brukade inte vara ute i naturen. I slutet av projektet var fyra deltagare kvar vilket innebär ett 50 procentigt bortfall.

På frågan om de i stort var nöjda med projektet svarade tre personer, att påståendet stämmer mycket väl och en person att det stämmer väl. Ingen av deltagarna visade missnöje.

Jag tycker att jag fått den information jag behövt inför de olika träffarna	Antal	%
Ja, jag har fått tillräckligt med information	4	100
Total	4	100

Samtliga deltagare tyckte att de fått tillräcklig information inför aktiviteterna. Inför aktiviteterna påminde ledarna via mail samt skickade sms till deltagarna om tid, plats och typ av aktivitet.

Jag tycker att det har varit lagom att träffas en gång i månaden	Antal	%
Ja, det var lagom	3	75
Nej, det var för ofta	0	0
Nej, det var för sällan	1	25
Total	4	100

En person tyckte att träffarna var för sällan medan majoriteten var nöjda.

Jag tycker att vi haft tillräckligt med tid vid de olika aktiviteterna	Antal	%
Ja, det var lagom med tid	4	100
Total	4	100

Alla deltagare var nöjda med hur länge aktiviteterna pågick. Träffarna pågick i 4 timmar mellan klockan 10.00 och 14.00.

Jag tycker att storleken på gruppen har varit bra	Antal	%
Ja	2	50
Nej, för få deltagare	2	50
Nej, för många deltagare	0	0
Total	4	100

Gruppstorleken fanns det olika åsikter kring där hälften var nöjda medan hälften tyckte att gruppen var för liten. Gruppens deltagarantal sjönk från åtta till fyra personer under projektperioden.

Jag är nöjd med antalet aktiviteter som vi provat på	Antal	%
Ja, det var tillräckligt många aktiviteter	4	100
Total	4	100

Deltagarna fick prova en aktivitet i månaden som hade olika teman, Samtliga var nöjda med antalet aktiviteter.

Jag tycker vi har fått låna den utrustning som vi behövt till de olika aktiviteterna	Antal	%
Ja	4	100

Projektet har finansierat och lånat ut den utrustning som behövts för de olika aktiviteterna och samtliga deltagare var nöjda med det.

Jag är nöjd med fikat/maten som vi fått vid de olika aktiviteterna	Antal	%
Ja	4	100

Deltagarna blev under aktiviteterna bjudna på enklare mat samt fika vilket samtliga var nöjda med.

Jag har genom projektet fått nya sociala kontakter	Antal	%
Ja	2	50
Nej	2	50
Total	4	100

Hälften av deltagarna ansåg att de fått nya sociala kontakter. En del av deltagarna kände till varandra sedan tidigare genom att de båda var besökare på Östervägens aktivitetshus vilket kan ha påverkat deras svar att de inte fått nya sociala kontakter.

Skulle du rekommendera någon annan att vara med i projektet?	Antal	%
Ja	4	100

Samtliga skulle rekommendera andra att delta i projektet.

Kommer du efter avslutat projekt ta del av de aktiviteter som Friluftsförbundet anordnar?	Antal	%
Ja	3	75
Nej	1	25
Total	4	100

Häng med oss ut skulle även möjliggöra för deltagarna att efter avslutat projekt kunna ta steget vidare till ordinarie verksamheter inom exempelvis Friluftsförbundet. Alla kvarvarande deltagare fick medlemskap i Friluftsförbundet för 2022 som bekostades av projektet. Majoriteten av deltagarna var intresserade av att fortsätta ta del av Friluftsförbundets aktiviteter.

Deltagarnas upplevelse av projektet i fritextsvar.

<i>"tid för att ta upp lugnet genom tyst promenad"</i>
<i>"Mår alltid bättre efter träffarna än vad jag gjort innan "</i>
<i>"hoppas på att få bli medlem i Friluftsförbundet men jag väntar på det för det blev vi lovade"</i>

Inför varje aktivitet gjordes också en digital mätning där deltagarna fick svara på hur deras psykisk mående var inför dagens aktivitet och efter. Man kan se en positiv förändring innan samt efter aktiviteterna. Ökningen visade från en självskattning på cirka tre innan aktivitet till över fyra efter aktivitet på en femstjärnig skala. Aktiviteterna har gett ett resultat direkt i anslutning till genomförandet men vi kan inte påvisa hur stor den effekten varit över tid. Hur mycket projektet har påverkat deltagarnas mående i positiv riktning hade kunnat påvisas om flera stannat kvar i projektet samt om de individuella enkäterna hade följts upp på en individuell nivå istället för gruppnivå. I utvärderingen var hälften av deltagarna missnöjda med deltagarantalet vid aktiviteterna vilket påvisar betydelsen av en större grupp och ger stöd åt att arbeta aktivt med att öka deltagarantalet. Hälften av deltagarna var nöjda med en mindre grupp vilket visar att det finns behov av en inte för stor grupp vilket är viktigt att ta med i beaktande.

Medarbetarnas upplevelse

Häng med oss ut uppskattades av både deltagare och medarbetare. Det var en glädje att se och vara med om det positiva det gav våra deltagare som var med. Vi som ledare fick ta del av många fina, glada och positiva kommentarer från deltagarna, både under och efter träffarna. Kommentarer om hur mycket de här aktiviteterna betydde, att man längtat till och sett fram emot nästa gång, att man var trött på ett skönt sätt när man kommer hem. Tyvärr hade vi ett tapp på deltagare från åtta från början till en kärngrupp på fyra mot slutet. Utvärderingen visar också upplevelsen av att det var synd att inte fler fullföljde. Betydelsen av gruppen och gemenskapen med andra är viktig och varje individ är värdefull. Träffarna inspirerade flera personer att, antingen själva eller tillsammans med andra, åka tillbaka till platser som vi varit på. Information om träffarna sparades för att ha kvar som inspiration till att ta sig ut på egen hand. Flera blev intresserade av att ta del av Friluftsförbundet's aktiviteter vilket känns roligt då en del av metoden är att just bygga broar till föreningslivet. Det var fantastiskt fint att tillsammans med gruppen få uppleva hur värdefullt det kan vara att få vara ute i naturen och tillsammans med andra, med enkla medel, skapa något som gör positiv skillnad. Inte att förglömma, den viktiga fikan, som uppskattades.

Sammanfattning av projektets resultat

Genom friluftaktiviteterna har deltagarna fått ökat social gemenskap, återhämtning och förbättrad psykisk hälsa. De kvarvarande deltagarna i slutet av projektet var fyra personer och resultatet av enkäterna visade en stor nöjdhet med Häng med oss ut men med en del invändningar mot för litet deltagarantal. Den mätning som gjordes direkt innan och efter aktiviteter visade en förbättring på det psykiska måendet. Projektet mål är också att brukarna ska självständigt kunna ta sig till de olika platserna i naturen på samt att ta del av Friluftsförbundet's aktiviteter vilket flera av deltagarna har gjort.

Inför nästa projektperiod har analysen kring bortfallet av deltagare gjorts. Direkt motivationsarbete av deltagare och uppföljning av individernas anledningar till att de inte kommer görs. Samt om det är den psykiska ohälsan som leder till avbokningar ser man över att ta hjälp av individens nätverk som kontakter inom vuxenhetens stödpedagoger eller familj. Häng med oss ut ska efter avslutat projekttid implementeras i Östervägens aktivitetshus ordinarie verksamhet.

Socialförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2022-10-20
SN/2022:69

Skillnader att utreda och stödja nätverksfamiljehem vid placering av barn och unga kontra rekryterade familjehem

Förslag till beslut

Socialnämnden tar del av uppföljningen.

Sammanfattning

Socialnämnden gav 2018-10-16 förvaltningen uppdrag att årligen presentera plan för uppföljningar och undersökningar. Genom att möjliggöra för fler kvalitativa undersökningar utifrån brukarens synpunkter på verksamhet samt nöjdhet med insatser där brukarperspektiv, delaktighet och nöjdhet är i fokus skapas bättre förutsättningar för kvalitets- och verksamhetsutveckling. Genomförda uppföljningar redovisas sedan löpande till nämnden. Fältrapport om skillnader att utreda och stödja nätverksfamiljehem kontra rekryterade familjehem vid placering av barn och unga är en del av 2022 års plan för uppföljningar. Undersökning byggde på en kvalitativ metod där fältpraktikanter intervjuade tre familjehemssekreterare.

Resultaten visar att utredningarna skräddarsys efter barnet och familjens individuella behov och att utredningarna av nätverksfamiljehem är mindre omfattande än utredningar av rekryterade familjehem. Detta beror delvis på att närheten till barnet ses som en stark skyddsfaktor som kompenserar för andra bristande egenskaper samt att eventuell separation från nätverket kan bidra till sårbarhet för barnet. Vidare visar resultaten att såväl utredning som stödjande villkoras av hur motiverade de olika familjehemmen är inför uppdraget. Nätverksfamiljehemmen kan ha svårare att lita på socialtjänsten vilket gör det svårare för socialtjänsten att ges insyn i familjelivet och att få information om händelser under placeringen. Till skillnad från rekryterade familjehem där socialtjänsten utgör länken till barnets föräldrar, sköter nätverksfamiljehemmet kontakten och umgänget i stor utsträckning själva, därför kan de behöva mer stöd i att sätta gränser mot barnets föräldrar. Familjehemssekreterarna understryker vikten av att skapa allians till nätverksfamiljehem, både under utredningen och i arbetet med att stödja under placeringstiden. De uttrycker även önskan om att göra fler hembesök och vara än mer tillgängliga för familjehemmen även utanför kontorstid.

Handlingar

- Tjänsteskrivelse daterad 2022-10-20

Ann-Charlotte Fager
Socialchef

Leena Lind
Kvalitetscontroller

Resultat

Studenter från Socialhögskolan intervjuade tre familjehemssekreterare under våren 2022 utifrån frågeställningarna:

- Hur ser skillnaderna ut i utredningsförfarandet, och hur resonerar familjehemssekreterare kring dessa skillnader?
- Familjehemssekreterares syn på stödet till nätverksfamiljehem kontra rekryterade familjehem - hur ser det ut och finns det några skillnader?
- Vilka faktorer anser familjehemssekreterarna påverkar relationen mellan familjehemssekreterare och familjehemsföräldrarna?

Majoriteten av familjehemssekreterarna beskriver att utredningen är mindre omfattande mot nätverksfamiljehem än mot rekryterade familjehem. Detta beror på att faktorer som nära relation eller koppling till barnet väger tungt och att en eventuell separation från nätverket kan bidra till sårbarhet för barnet. I utredning av de rekryterade familjehemmen krävs ett större överskott av kvalitéer som känslomässig tillgänglighet och god mentaliseringsförmåga. Närhet till barnet i nätverksfamiljehem ses som en skyddsfaktor som kan kompensera för andra bristande egenskaper. Nätverksfamiljehemmens relation till barnets föräldrar lyfts som en trygghet för både barn och föräldrar. I vissa fall kan nätverksfamiljehem underlätta umgänget mellan barn och föräldrar utan att socialtjänsten behöver agera som länken emellan parterna.

Familjehemssekreterarna menar att nätverksfamiljehemmen kan behöva mer hjälp i att kommunicera och sätta gränser mot barnets föräldrar. Socialtjänsten kan behöva vara mer inblandade i nätverksfamiljehem för att hjälpa till att lösa konflikter och stötta barnet i eventuella lojalitetskonflikter. Ytterligare en följd av att nätverksfamiljehemmen redan har en etablerad relation med de biologiska föräldrarna är att information kan undanhållas då kontakten sköts utan socialtjänstens inblandning.

"I vissa fall så har nätverksbhemmen ibland inte berättat saker som vi har fått reda på i efterhand till exempel att någon förälder har kommit hem till dom fast dom inte skulle komma hem till dom och träffa barnet. Man har undanhållit information helt enkelt."

Familjehemssekreterarna pekar på skillnader i hur utredningsförfarandet kan mötas av samarbete kontra motstånd av de olika familjehemsformerna. Ett rekryterat familjehem har gjort ett aktivt val i att åta sig uppdraget som familjehem, vilket gör att de redan i utgångsläget är motiverade till att samarbeta med familjehemssekreterare. Nätverksfamiljehemmen har inte sökt sig till uppdraget på samma sätt utan har behövt ta ställning till situationen ofta efter att en kris uppstått i nätverket. De är därför inte alltid lika beredda på den insyn i familjelivet som socialtjänsten ibland kräver. Även om uppdraget som familjehem är frivilligt så kan nätverksfamiljehemmen uppleva det som deras plikt att ta emot barnet. Familjehemssekreterarna framhåller att de rekryterade familjehemmen som mer motiverade till att samarbeta med socialtjänsten då de självmant sökt uppdraget och blivit matchade med det barn vars behov de anses kunna möta. Dessa olika utgångslägen påverkar hur motiverade familjehemmen är till att samarbeta med socialtjänsten. Det råder även en skillnad i hur mycket stöd de olika familjehemmen söker. Skillnader i motivationen inför uppdraget beskrivs således även påverka arbetet med att stödja de olika familjehemmen.

Det är därför av stor vikt att familjehemssekreterarna försöker skapa en god relation till nätverksfamiljehemmen så att de ska känna sig trygga och vilja samarbeta.

”Alltså familjehem, jag skulle generellt säga att där vet dom ju från början att man måste samarbeta liksom med oss [socialtjänsten] för barnet. Medan nätverksfamiljehem, där måste man jobba mer på att skapa en allians och ett samarbete och en relation skulle jag nog säga. För dom har ju många gånger inte valt det här själva att bli just familjehem.”

Familjehemssekreterarna understryker att skillnader i utredning inte nödvändigtvis beror på om det rör sig om ett rekryterat familjehem eller ett nätverksfamiljehem, utredningens utformning skraddarsys baserat på familjen och inte familjehemsformen. Olika familjerna behöver olika mycket stöd, vilket innebär att arbetet med att stödja behöver individanpassas. Familjehemssekreterarna belyser att skillnaden mellan de rekryterade familjehemmen och nätverksfamiljehemmen inte är det ena eller det andra, utan snarare grundar sig i individuella behov utifrån förutsättningarna i det unika hemmet. Utredningsprocessen för rekryterade familjehem tar ofta längre tid och är mer omfattande, vilket kan innebära utökat tillfälle att skapa trygga relationer. Familjehemssekreterarna understryker att relationen till nätverksfamiljehemmen behöver mer tid.

”Jag skulle säga att i många av nätverksbhemmen som jag har haft så har man över tid etablerat den där relationen ändå. Så har det gått några år så kan man hitta samma typ av relation som man kan hitta i ett vanligt familjehem, men att det tar längre tid.”

Samtliga familjehemssekreterare ser utvecklingspotential i arbetet med att utreda och stödja familjehemmen. Vad gäller utredningsförfarandet uttrycker en familjehemssekreterare att bristande tid står i vägen för fler hembesök. Familjehemssekreterarna beskriver stora fördelar med att jobba långsiktigt med samma familj för att bygga goda relationer. Tillit kan också etableras genom tillgänglighet, som exemplifieras genom att familjehemssekreterare kan stödja familjehemmen när de upplever problem. Det är viktigt att visa familjehemmen att familjehemssekreteraren finns tillgängliga när de behöver dem, och kriser blir ett tillfälle för familjehemssekreteraren att visa att den står på familjehemmets sida. Tillgängligheten beskrivs även som något som skulle behövas mer av, exempelvis att det skulle behövas en jourtelefon som familjehemmen kan ringa till efter kontorstider. Det poängteras att familjehemmen förmodligen inte skulle ringa mer trots att de skulle gå att ringa på kvällar och helger, men betonar att det ger en känsla av trygghet för familjer att någon kommer svara om de ringer. De upplever det som en känsla av att den professionella bryr sig på riktigt. Det är således en viktig faktor för relationsbyggandet att förmedla en känsla av tillgänglighet, som inte nödvändigtvis behöver kräva så mycket mer tid eller resurser i praktiken.

”Då brukar jag och jag vet att [kollega] gör det också att man ofta har med sig telefonen hem och på helger, och så kollar man till den någon gång så där. Man kan fått något meddelande så kanske man tar något telefonsamtal på kvällen fastän man inte jobbar egentligen, för man vet att det är då det behövs som bäst egentligen. Om jag pratar en halvtimme i telefon och pratar igenom det här och ger stöd så kommer det ge bättre resultat än om jag väntar till imorgon. Men jag tänker att en av sakerna, om vi kan göra något bättre, vore ju att vi vore tillgängliga på riktigt och kunde säga till familjehemmen att bara ”ni kan ringa när som helst”.

Sammanfattning av uppföljningen

Av resultaten framkom att familjehemssekreterare anpassar utredningsprocessen efter barnets och de olika nätverksfamiljehemmens individuella behov. Den mest centrala skillnaden som identifierades var att närheten till barnet hos nätverksfamiljehem ses som en så pass stark skyddsfaktor att utredningen kan ställa lägre krav på andra resurser hos familjen. Medan det

i utredning av rekryterade familjehem krävs ett överskott av kvaliteter som känslomässig tillgänglighet och god mentaliseringsförmåga. Fler rekryterade familjehem beskrivs inneha en vilja att samarbeta och ta emot stöd redan under utredningsprocessen då de har sökt sig till uppdraget självmant, medan nätverksfamiljehemmen befinner sig i ett annat utgångsläge.

Nätverksfamiljehem kan behöva mer tid för att lita på socialtjänsten och familjehemssekreterarna behöver anpassa sitt arbetssätt för att vara tillgängliga att stödja familjerna när det uppstår problem, och på så sätt etablera tillit. Vad det gäller syn på stödjande framkom att de olika familjehemsformerna skiljer sig åt i hur mycket stöd de vill ha från socialtjänsten.

Nätverksfamiljehemmen beskrivs ofta vilja ha mindre inblandning av myndigheter och familjehemssekreterarna får ligga på dem för att få reda på hur det går för familjehemmet. Till skillnad från rekryterade familjehem där socialtjänsten utgör länken till barnets föräldrar, sköter nätverksfamiljehemmet kontakten och umgänget i stor utsträckning själva, därför behöver de mer stöd i att sätta gränser mot barnets föräldrar. Familjehemssekreterarna menar att den viktigaste komponenten i arbetet med mindre motiverade nätverksfamiljehem är att skapa tillitsfulla relationer. Tid och tillgänglighet beskrivs som viktiga förutsättningar för relationsbyggandet. Familjehemssekreterarna uttrycker en önskan om fler hembesök hos samtliga nätverksfamiljehem under utredningen och placeringstiden, samt en ökad tillgänglighet att stödja familjehemmen utanför kontorstid.

Socialförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2022-10-20
SN/2022:69

Undersökning nätverksfamiljehemmets upplevelse av stöd från socialtjänsten

Förslag till beslut

Socialnämnden tar del av uppföljningen.

Sammanfattning

Socialnämnden gav 2018-10-16 förvaltningen uppdrag att årligen presentera plan för uppföljningar och undersökningar. Genom att möjliggöra för fler kvalitativa undersökningar utifrån brukarens synpunkter på verksamhet samt nöjdhet med insatser där brukarperspektiv, delaktighet och nöjdhet är i fokus skapas bättre förutsättningar för kvalitets- och verksamhetsutveckling. Genomförda uppföljningar redovisas sedan löpande till nämnden. Fältrapport om nätverksfamiljehemmets upplevelse av stödet från socialtjänsten är en del av 2022 års plan för uppföljningar. Syftet var att undersöka hur familjehem som tar emot barn från sitt nätverk upplever stödet från socialtjänsten i sin nya roll som en part i det tredelade föräldraskapet, där relationen till de biologiska föräldrarna och barnet förändras i och med placeringen. Undersökningen byggde på en kvalitativ metod, studenterna från Socialhögskolan intervjuade tre nätverksfamiljehem. Undersökningen visar att stödet från socialtjänsten behöver vara individuellt format då nätverksfamiljehemmets behov ser olika ut. Nätverksfamiljehemmen är nöjda med socialtjänstens tillgänglighet och upplever att socialtjänsten har förtroende för dem, dock vill de att socialtjänsten oftare ska vara initiativtagare till kontakten samt önskar de mer uttalad bekräftelse de utför ett bra jobb som familjehem. Nätverksfamiljehemmen önskar mer stöttning i relationen till vårdnadshavarna och att det ska vara tydligt att det är socialtjänsten som tar vissa svåra beslut, speciellt kring umgänge. Det finns också en önskan om att socialtjänsten ska ta hand om vårdnadshavarens problematik, så att nätverksföräldern kan lägga sitt fokus på barnet.

Handlingar

- Tjänsteskrivelse daterad 2022-10-20

Ann-Charlotte Fager
Socialchef

Leena Lind
Kvalitetscontroller

Resultat

Studien gjordes av fältpraktikanter från Socialhögskolan som intervjuade tre nätverksfamiljehem under våren 2022 med frågeställningar, hur påverkas relationerna mellan nätverksfamilj och barnen /biologiska föräldrarna av den förändrade situationen och rollerna och vilket stöd får nätverksfamiljehemmen från socialtjänsten samt anser de att stödet är adekvat för uppdraget?

I och med barnets inträde i nätverksfamiljehem sker ömsesidiga anpassningen från både barnets och familjens sida och skapar en ny dynamisk miljö som möjliggör ytterligare utveckling. Dessa anpassningar kan ha både positiva och negativa konsekvenser på familjesystemet. Flera familjer uttrycker att rollen som nätverksfamiljehem gör att de behöver kommunicera mer med varandra på grund av barnet, vilket gjort att de på så sätt blivit mer samspelade och fått en starkare relation.

"Jag tror att vi har blivit mer samspelade nu i den här rollen, än vi har varit tidigare. Jag känner att vi stöttar varandra och vi bestämmer aldrig någonting, att en bestämmer utan det är vi. Vi har blivit ett bättre team."

"Jag upplever att vi har blivit starkare som ett par med vår relation. Vi har ju gått samman och gör det här tillsammans. Men det är klart att det har varit upp- och nervänt."

I nätverksfamiljehem där det finns biologiska barn sedan tidigare kan det i vissa fall uppstå svartsjuka och en obalans inom familjen när ett nytt barn kommit in och innan de nya rollerna har etablerats. Nätverksföräldrarna uttrycker att denna obalans kan vara en utmaning att hantera eftersom det uppstår funderingar hos de biologiska barnen gällande den nya situationen. Även om det varit turbulent att ta in ett nytt barn i familjen så vittnar flera intervjupersoner om att det även har stärkt relationen inom familjen.

"Vi har haft en otroligt turbulent första period med en ny medlem och en ny konstellation. Det har ju varit en utmaning som förälder med ens barn och hans tankar och reflektion och de sätt som han har reagerat på och att han har tampats med både det ena och det andra."

"Det har ju rört om lite men sen har det ju gett otroligt mycket också."

Utmaningen i nätverksföräldraskapet ser olika ut beroende på i vilket stadiet i livet intervjupersonerna befinner sig, att vara pensionär och ta rollen som förälder till ett barn i skolåldern eller en 25-åring som förälder till en tonåring. Undersökningen visar att nätverksföräldrar som befinner i rätt ålder har lättare att omedelbart gå in i föräldrarollen och uttrycker inte samma behov av socialtjänstens stöd i problem som uppstår i vardagen. Nätverksföräldrarna som har erfarenhet av egna barn sedan tidigare i livet behöver längre tid på sig för återanpassning till föräldrarollen och då kan behöva mer stöd för att anta rollen som förälder i en ny tid.

"Man famlade sig fram lite i början i alla fall. Det var ju en omställning. Ja, man fick lära en del nytt och en del kunde man falla tillbaka på tidigare erfarenheter."

Åtskillnaden mellan att vara familjehemsförälder och vårdnadshavare är avsaknaden av rätten att bestämma. Att ha vård, fostran och ansvar för barnet men att inte vara vårdnadshavare försvårar uppdraget som nätverksfamiljehem då det kan skapa konflikter där barnet hamnar mellan två olika regelsystem; nätverksfamilj och vårdnadshavare. En av intervjupersonerna uttrycker det

som att barnet utnyttjar detta genom att söka empati hos sina föräldrar, för att på så sätt försöka undgå reglerna i nätverkshemmet.

”Det finns alltid någon annan vuxen som kan tycka och tänka utanför och påverka.”

”Om vi sätter upp starka regler eller ramar hemma så kan hen söka empati för varför man ska bryta dessa regler eller ramar hos sin mamma. Den här konstellationen att du har två vårdnadshavare som ändå är med och tycker och tänker och säger till om saker och ting.”

Det som främst skiljer nätverksfamiljehem från rekryterade familjehem är den redan existerande relationen mellan nätverksföräldrarna och vårdnadshavarna. Familjemedlemmar lever ett sammanlänkat liv, där man tar hand om och stödjer varandra genom livet, vilket leder till den dubbla omsorgsrollen. Intervjupersonerna upplever denna dubbla omsorgsroll som problematisk då de förutom att ha ansvar för vård och fostran av barnet även känner ett ansvar och en oro för barnets förälder. Familjer där nätverksföräldern är mormor till barnet innebär det ofta att hon tampats med sin egen dotters svårigheter genom livet. Något som intervjupersoner uttrycker är önskan om att få stöd med vårdnadshavarens problematik så att de själva ska kunna fokusera på barnet och uppdraget som familjehem. Även om det existerar en dubbel omsorgsroll i dessa familjekonstellationer hittar nätverksföräldrarna sätt och argument för att sätta det placerade barnet i fokus under uppdraget.

”Om jag lyssnar in henne och stöttar henne så gynnar det barnet. Det tänker jag liksom, det är bra för barnet, det är bra för henne.”

”Det var ju någonting som jag var tydlig med när jag blev familjehemsförälder - att ni måste stötta min son. För att han ska kunna vara en bra förälder, umgås och att jag ska kunna ha det här uppdraget så måste han få en stöttning från er sida.”

Alla nätverksfamiljehem känner sig trygga och är nöjda med socialtjänstens tillgänglighet och de upplever att de kan höra av sig för att få hjälp när det behövs. Däremot uttrycker nätverksfamiljehem olika behov av hur ofta de önskar uppföljning och fysiska möten. Vissa intervjupersoner önskar tätare kontakt för att stämma av läget samt att initiativet då helst ska komma från socialtjänsten. Några av intervjupersonerna uttrycker en önskan om att få tätare uppföljningar under uppdragets gång samt tydligare information om vilka slags situationer de kan ställas inför i relation till vårdnadshavarna. Intervjupersoner uppger att de känner att socialtjänsten har ett förtroende för deras arbete vilket de upplever som positivt. Några intervjupersoner önskar att de hade fått mer uttalad bekräftelse på att uppdraget de utför är bra, eftersom de känt att de fått tolka utebliven respons som att socialtjänsten är nöjda med deras arbete. Eftersom nätverksföräldrarna inte är vårdnadshavare har de inte rätt att ta del av all information gällande barnet, vilket kan försvåra vissa delar i uppdraget. Det kan uppstå problem för nätverksfamiljehem i deras kontakt med systemen runt barnet, som exempelvis skola och sjukvård. En av intervjupersonerna uttrycker att även om de har varit nöjda med stödet från socialtjänsten så har ansvaret för kontakten med skolan legat på dem.

”Vår familjehemssekreterare är ett jättebra stöd och ett jättebra bollplank och i många fall opartisk och i många fall partisk. Men just att få bekräftelse och stöd i ens känslor och tankar och tänkande dels i den här relationen med de biologiska vårdnadshavarna så har socialtjänsten varit ett väldigt bra bollplank.”

”Jag upplever att det har varit lite tillbakalutat från socialtjänsten att det har varit lite omvänt, att det inte är de som har ringt oss utan att vi har fått ringa dem. Vi borde ju få information så fort det finns någonting och att man stämmer av det med oss liksom.”

”Men vi har haft ganska bra kontakt med skolan och haft möten och stämt av och de har fått berätta sin bild och så där så att det har funkat bra och vi har haft gemensamma möten med socialtjänsten och skolan. Men lite där kan ju också ändå vara på vårt initiativ. Jag vet inte hur angelägna socialtjänsten varit.”

Då nätverksfamiljehem har en tidigare etablerad relation till vårdnadshavarna faller det sig naturligt att de tar ett större ansvar kring kontakten med föräldrarna. Denna hantering av kontakten med vårdnadshavarna kan vara speciellt utmanande för nätverksföräldrarna och här kan socialtjänsten behöva komma med specifik rådgivning. Intervjupersoner uttrycker att de känner att det läggs ett stort ansvar på dem att exempelvis göra bedömningar kring om vårdnadshavarna är i lämpligt skick för umgänge med barnet. En intervjuerson uttrycker svårigheter med att vara en del i det tredelade föräldraskapet och ger exempel på när de känt att vårdnadshavaren inte varit i skick för umgänge med barnet men att socialtjänsten ändå sagt ja till umgänge. Ett av de viktigaste stöden intervjuersonerna uttrycker att de kan få av socialtjänsten är att de finns där för att stötta dem i de svårigheter som kan uppkomma i relationerna med vårdnadshavarna. De uttrycker även vikten av att socialtjänsten är tydliga mot vårdnadshavarna och att det är de som tar de svåra och avgörande besluten.

”Och då lägger de på oss att se föräldrarnas tillstånd till exempel. De är stort ansvar som vilar på en, det kan jag ju känna.”

”Det är för mig att de är tydliga mot föräldrarna att de är ytterst ansvariga. Att tunga beslut som, beslut som till exempel umgänge är det inte vi som tar. Att de står bakom oss, att de är myndigheten.”

Sammanfattning av uppföljningen

Syftet med denna undersökning var att ta reda på hur nätverksfamiljer upplever stödet de får från socialtjänsten i sin nya roll som en part i det tredelade föräldraskapet. Undersökningen bygger på en kvalitativ metod, intervju med tre nätverksfamiljehem. Resultatet visar att stödet från socialtjänsten behöver vara individuellt utformat då nätverksfamiljehem utgör en heterogen grupp med olika behov. Stödet efterfrågas framför allt kring specifika situationer som i den dubbla omsorgsrollen, där nätverksföräldern även känner ett ansvar och en oro för vårdnadshavaren. Det finns en önskan om att socialtjänsten tar hand om vårdnadshavarens problematik, så att nätverksföräldern kan lägga sitt fokus på uppdraget. I relationen till vårdnadshavaren uppstår det ofta frågor kring umgänge. Här önskar nätverksfamiljehemmen en tydlighet från socialtjänsten gentemot vårdnadshavaren om vem som fattar dessa beslut. Intervjupersonerna är nöjda med socialtjänstens tillgänglighet och att de kan använda dem som professionellt bollplank. Samtidigt önskar nätverkshemmen att det var socialtjänsten som oftare var initiativtagare till kontakten. Då nätverksföräldrar är begränsade i sitt handlingsutrymme i kontakterna med till exempel barnets skola och förskola önskar de att socialtjänsten varit mer drivande i början av placeringen. Samtliga intervjuersoner upplever att socialtjänsten har ett förtroende för dem, vilket de tycker känns bra, men de önskar tydligare bekräftelse på att de faktiskt gör ett bra jobb som familjehem. Alla intervjuersoner betonar vikten av stöttning i relationen till vårdnadshavarna och att det ska vara tydligt att det är socialtjänsten som tar svåra och avgörande beslut.